

การจัดการศพในบทบัญญัติอิสลาม

[ไทย – Thai – تايلاندي]

สำนักพิมพ์อัล-ญะวาบ

แปลโดย : ดานียา เจ๊ะสนิ

ตรวจทานโดย : ซุฟอัม อุษมาน

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ أحكام الجنابة ﴾

« باللغة التايلاندية »

دار الجواب بالرياض

ترجمة: دانيا جيء سنيك

مراجعة: صافي عثمان

2012 - 1433

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

จุลสารพร้อมภาพประกอบ

เรื่อง การจัดการศพในบทบัญญัติอิสลาม

ชื่อเอกสารเดิม เศาะลาตุลญะนาซะฮฺ โดย สำนักพิมพ์
ดาร์ อัล-ญะวาบ กรุงริยาด ตรวจสอบความถูกต้องโดยเชค อับ
ดุลลอฮ์ บิน อับดุลเราะห์มาน อัล-ญิบรีน แปลโดย ดานียา
เจ๊ะสนิ อาจารย์ประจำสาขาวิชาชะรีอะฮ์ คณะอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

บทบัญญัติชะรีอะฮ์หรือกฎหมายอิสลามนั้นมีความ
สมบูรณ์พร้อม ครอบคลุมทุกมิติ ทุกอณูในชีวิตประจำวันของ
มนุษย์ และมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวมนุษย์เอง
หลังจากที่ได้ตายจากไป และนี่คือเอกสารฉบับหนึ่งที่ผู้เขียน
พยายามรวบรวมและนำเสนอบทบัญญัติของอัลลอฮ์ที่เกี่ยวกับ
การจัดการศพมุสลิมด้วยการอธิบายที่ง่าย ชัดเจนและมีรูปภาพ
สาธิตให้เห็นเป็นตัวอย่าง โดยเริ่มจากขั้นตอนแรกขณะที่มุสลิม
ถึงแก่ความตายไปจนถึงการฝังศพในกุโบร

การเตรียมพร้อมที่จะประสพกับความตาย

มุสลิมควรที่จะเตรียมความพร้อมที่จะพบกับความตาย อยู่เสมอ ทั้งนี้ด้วยการสร้างและสะสมความดีให้มากขึ้น และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นข้อห้ามต่างๆ ในอิสลาม และพยายามไตร่ตรองนึกถึงความตายอยู่ตลอดเวลา ดังที่ท่านนบี กล่าวไว้ว่า

«أَكْثَرُوا ذِكْرَ هَٰذِمِ اللَّذَاتِ» [رواه الترمذي برقم 2229، وصححه الألباني في الإرواء برقم 682]

ความว่า “ท่านทั้งหลาย จงนึกถึงความตายให้มากขึ้น” (รายงาน โดย ฮัต-ติรมิซียู หมายเลข 2229 ท่านอัล-อัลบานียูกล่าวในอัล-อิรวัฮา (682) ว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ)

เมื่อกำหนดความตายมาถึงมุสลิมคนหนึ่ง มารยาทที่มุสลิมคนอื่นจะต้องปฏิบัติมีหลายประการดังต่อไปนี้

1- ช่วยปิดเปลือกตาผู้ตายให้หลับตาลง ทั้งนี้ เนื่องจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ปิดเปลือกตาทั้งสองของอบู สะละมะฮฺ เราะฎียัลลอฮุอันฮฺ หลังจากที่เขาได้ตายไปพร้อมๆ กับการกล่าวว่า

[2169] «إِنَّ الرُّوحَ إِذَا قُبِضَ تَبِعَهُ البَصَرُ» [رواه مسلم برقم 2169]

ความว่า “แท้จริงวิญญาณนั้น เมื่อถูกถอดออกจากร่างแล้ว สิ่งที
มองตามหลังไปก็คือสายตา” (บันทึกโดยมุสลิม 2169)

2- ช่วยยึดเส้นสายและข้อต่อต่างๆ บนร่างกายผู้ตายให้
เข้าที่ เพื่อมิให้แข็งอ และหาของที่มีน้ำหนักพอควรวางตั้งบน
หน้าท้องของผู้ตายเพื่อมิให้ท้องพองขึ้นมา

3- ช่วยเอาผ้ามาคลุมปกปิดร่างกายของผู้ตายทั่วทั้งร่าง
ทั้งนี้ มีรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุฮันฮา ว่า
“แท้จริงเมื่อครั้งที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ตายจาก
ไปนั้น ร่างของท่านได้ถูกปิดด้วยผ้าลายซันใหญ่ชนิดหนึ่ง ” (อัล-
บุคอรี 5814)

4- รีบดำเนินการและจัดการกับศพ ตลอดจนการ
ละหมาด และฝังศพของผู้ตาย ให้รวดเร็ว ดังที่ท่านนบี
ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวไว้ว่า

«أَسْرِعُوا بِالْحَيَاةِ» [البخاري برقم 1315، مسلم برقم 2229]

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงรีบจัดการกับศพให้รวดเร็ว” (อัล-บุคอ
รี 1315, มุสลิม 2229)

5- ควร ฝังศพในเมืองที่ ผู้ตาย เสียชีวิต เพราะใน เหตุการณ์สงครามอุซุคทานนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ สั่งไว้ให้ฝังผู้ตาย ในสมรภูมิ ณ ที่ที่เขาตาย โดยไม่ให้ย้าย (รายงานโดยอัศหาบุศสุนัน ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหุกาม อัล-ญะนาอิซฺ (น 51) ว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺ)

การอาบน้ำญะนาซะฮฺ

□ การอาบน้ำให้ศพ การห่อศพ การละหมาดญะนาซะฮฺ และการฝังศพถือเป็นฟัรฎู กิฟายะฮฺ ซึ่งหากมีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากชาวมุสลิม ได้ทำหน้าที่แล้ว กลุ่มอื่นๆ ก็จะพ้นจากบาปไปด้วย แต่หากทุกคนละเลยไม่มีใครกระทำ ก็จะได้รับบาปกันทุกคน

□ ถ้าผู้ตายเป็นผู้ชาย ผู้ที่ควรเป็นผู้อาบน้ำให้กับศพมากที่สุดก็คือผู้ที่ได้รับการสังเียจากผู้ตายเองให้เป็นผู้อาบน้ำให้ หากไม่มีการสังเียจากผู้ตาย ผู้อาบน้ำควรเป็นญาติสนิท เช่น บิดาของผู้ตายเพราะเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับผู้ตายมากที่สุด และมีประสบการณ์หรือมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการ

จัดการศพมากกว่าลูก รองลงมาก็คือลูกชาย และลำดับต่อมาก็คือญาติผู้ใกล้ชิดตามลำดับความใกล้ชิด

□ ถ้าผู้ตายเป็นหญิง ผู้ที่ควรเป็นผู้อาบน้ำให้กับศพ ผู้ตายมากที่สุดคือผู้ที่ได้รับการสังเวยจากผู้ตายเอง (ในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน) ให้เป็นผู้อาบน้ำให้ หากไม่มีการสังเวยจากผู้ตาย ผู้อาบน้ำควรเป็นญาติสนิท เช่น มารดาของผู้ตาย รองลงมาก็คือลูกสาว ลำดับต่อมาคือญาติผู้หญิงที่ใกล้ชิดตามลำดับ

สำหรับสามีนั้นอนุญาตให้เป็นผู้อาบน้ำญะนาซะฮฺุ ภรรยาได้ ดังในหะดีษที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวต่อท่านหญิงอาอิชะฮฺุ เราะฎียัลลอฮุอันฮา ว่า

«مَا ضَرَّكَ لَوْ مِتَّ قَبْلِي فَعَسَلْتُكَ...» [حديث صحيح رواه أحمد ، ينظر تخرجه

في رسالة الغسل والكفن للشيخ مصطفى العدوي بصفحة 46
ความว่า “จะเป็นการสร้างความเดือดร้อนต่อเธอ ไหม หากเธอ ตายก่อนฉัน และฉันจะเป็นผู้อาบน้ำญะนาซะฮฺุให้แก่เธอ ...” (เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺุรายงานโดยอะหมัด โปรตุเกตุรายละเอียดใน หนังสือ(อัล-ฮ็อสลุ วัลกัฟนู) ของมุศฏาะฟา อัล-อะดะเวีย)

□ สำหรับภรรยาก็เช่นกัน อนุญาตให้เป็นผู้อาบน้ำญะนาซะฮฺุสามีได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีรายงานว่าท่านนบูนุฏ

เราะฎียัลลอฮุอันฮุ ได้สั่งเสียให้ภรรยาของท่าน ให้เป็นผู้อาบน้ำ
ญะนาซะฮฺ (บันทึกโดย अब್ದุรริอซซาก ใน อัล-มุศ็อนนัฟ 6117)

□ สำหรับศพผู้ตายที่มีอายุไม่เกินเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะเป็
นชายหรือหญิง ผู้อาบน้ำอาจเป็นหญิงหรือชายก็ได้ เพราะอวัยวะ
ว่างกายของผู้ตายในวัยนี้ยังไม่ถือว่าเป็นเอาเราะฮฺ

□ หากว่าผู้ตายเป็นชาย ตายในหมู่ผู้หญิงไม่มีผู้ชายจะ
ช่วยอาบน้ำให้ หรือผู้ตายเป็นหญิง ตายในหมู่ผู้ชายไม่มีผู้หญิง
จะช่วยอาบน้ำให้ ก็ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำ แต่ให้ทำตะยัมมุ
มแทน โดยให้คนหนึ่งคนใดที่อยู่ในกลุ่มตบมือทั้งสองลงบนดิน
แล้วนำไปลูบใบหน้าและมือทั้งสองของผู้ตาย

□ ห้ามมิให้ทำการอาบน้ำญะนาซะฮฺหรือฝังให้กับผู้ตาย
ที่มีโช่มุสลิม เนื่องจากอัลลอฮฺกล่าวไว้ว่า

﴿ وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّتَّ أَبَدًا ﴾ [التوبة: 84]

ความว่า “และท่านอย่าได้ละหมาดให้กับผู้ใดผู้หนึ่งที่ตายไปใน
หมู่พวกเขาตลอดชั่วนิรันดร์” (สุเราะฮฺ อัด-เตาบะฮฺ 84)

ถ้าหากว่าการละหมาดให้ศพถูกห้ามแล้วละก็ การ
จัดการในส่วนอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นแค่องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ
น้อยกว่าก็ย่อมถูกห้ามด้วยเช่นกัน

ในขณะที่อาบน้ำให้ผู้ตายควรปกปิดส่วนที่เป็นเอวระฮู
ของผู้ตาย จากนั้นให้ถอดเสื้อผ้าของผู้ตายออกให้หมด และให้
อาบน้ำในที่ปกปิดลับตาคน เพราะบางครั้งอาจมีสิ่งที่ไม่ชอบให้
คนอื่นเห็นจากผู้ตาย (ดังในรูปภาพที่ 1)

จากนั้นให้ยกส่วนบนของร่างผู้ตายขึ้นมาให้เกือบอยู่ใน
ทำนองแล้วกดท้องน้อยเพื่อรีดอุจจาระหรือสิ่งสกปรกออก โดยรด
น้ำพร้อมๆ ไปด้วยให้มากๆ เพื่อให้สิ่ง ที่ออกมานั้น ชะล้าง ไป
พร้อมๆ กับน้ำ (ดังในรูปภาพที่ 2)

แล้วให้ผู้อาบน้ำทำความสะอาดล้างทวารทั้งสองของ
ผู้ตายโดยใช้ผ้าพันที่มือหรือใช้ถุงมือถูจนสะอาด ทั้งนี้ ผู้อาบน้ำ
ให้ต้องไม่มองอวัยวะเพศและทวารของผู้ตาย (ดังในรูปภาพที่
3)

หลังจากนั้น ให้อาบน้ำ ศพด้วยการ เริ่มอ่านบิสมิลละฮ์ และอาบน้ำละหมาดให้แก่ผู้ตาย ก่อน ดังที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิวะสัลลิม ได้กล่าวแก่ผู้อาบน้ำญะนาซะฮ์ของลูกสาวของท่านที่ชื่อซัยนับไว้ว่า

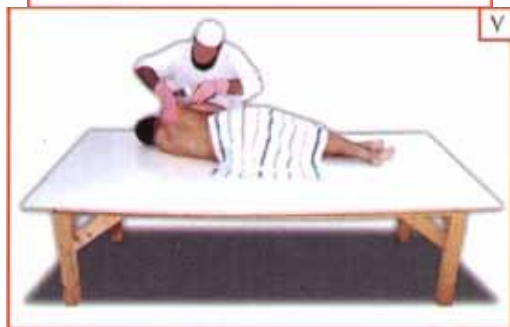
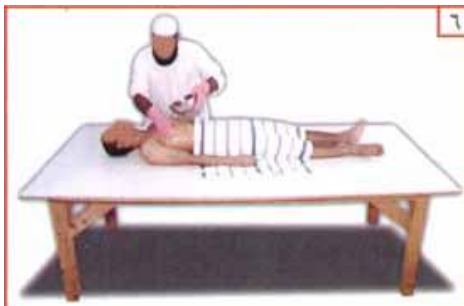
«أَبْدَأَنَّ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنْهَا» [البخاري برقم 167، ومسلم برقم

[2218

ความว่า “ ท่านทั้งหลายจงเริ่มด้วยด้านขวาเบื้องหน้าของศพ และอวัยวะต่างๆ ที่ใช้อาบน้ำละหมาด ” (อัล-บุคอรี 167, มุสลิม 2218)

แต่ไม่จำเป็นต้องใส่น้ำเข้าไปในจมูกและปากของผู้ตาย ทั้งนี้ ผู้อาบน้ำเพียงใช้นิ้วที่พันผ้าหรือแปรงนุ่มๆ สอดเข้าไปในช่องปากแล้วทำความสะอาดฟันและรูจมูกของผู้ตาย หลังจากนั้น ควรใช้ฟองจากน้ำใบพุทราสระผมหรือเกล้าให้แก่ผู้ตาย (ดัง

ในรูปภาพที่ 4-5) ส่วนน้ำพุทราที่เหลือนั้นให้ใช้รดอาบศพของ
ผู้ตายทั้งร่าง

แล้วรดน้ำด้านขวาเบื้องหน้าของศพ (ดังในรูปภาพที่ 6)
และรดน้ำด้านขวาข้างหลังศพ (ดังในรูปภาพที่ 7)แล้วต่อไป
ด้านซ้ายให้ทำเช่นเดียวกับด้านขวา เนื่องจากในตวับทหะดิษที่
กล่าวมาแล้ว ที่มีความว่า “ท่านทั้งหลายจงเริ่มด้วยด้านขวา
เบื้องหน้าของศพ”

จากนั้นให้รดต่อไปจนทั่ว แล้วอาบซ้ำกันถึงสามครั้ง เนื่องจาก
ในตำบหะดีษที่กล่าวเพิ่มเติมว่า

«اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا» [البخاري 1253]

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงอาบน้ำให้แก่ศพสามครั้ง ” (อัล-บุคอรียะ
รียู 1253)

และเมื่ออาบเสร็จแต่ละครั้งให้ผู้อาบเอามือนวดหน้า
ท้องศพเบาๆ เพื่อให้สิ่งสกปรกที่ค้างอยู่ในท้องของศพออก ถ้ามี
ออกมากก็ให้ล้างออกจนสะอาด ทั้งนี้ ผู้อาบอาจเพิ่มจำนวนครั้ง
ในการอาบน้ำญะนาซะฮฺเป็นห้าครั้งหรือเจ็ดครั้งก็ได้แล้วแต่จะ
เห็นควร

หลังจากนั้นแล้ว ควรอาบด้วยน้ำพิมเสนหรือน้ำการบูร
เป็นครั้งสุดท้าย เนื่องจากในตำบหะดีษที่กล่าวมาแล้วมีว่า

«اجْعَلْنَ فِي الْعَسَلَةِ الْأَخْيَرَةِ كَافُورًا» [البخاري 1253]

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงอาบน้ำญะนาซะฮฺครั้งสุดท้ายด้วยน้ำ
การบูร” (อัล-บุคอรียะ 1253)

(คافوراً) ในที่นี้หมายถึงวัตถุชนิดหนึ่ง เป็นเม็ดขาวใสๆ เย็นๆ มีกลิ่นฉุน ใช้ไล่แมลงได้ (ดังในรูปภาพที่ 8)

ผู้อบควรใช้น้ำเย็นอาบน้ำให้ศพ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้อบน้ำเห็นว่าต้องใช้น้ำร้อนในการขจัดสิ่งโสโครกออกจากตัวศพจึงใช้น้ำร้อน และผู้อบน้ำอาจพอกสมุนไพรในการทำความสะดวกด้วยก็ได้ แต่ต้องล้างตัวศพเพียงเบาๆอย่าทำแรงๆ ไม่เกา ไม่ข่วนเพราะจะทำให้ผิวหนังศพเป็นรอย เป็นแผล ต้องกระทำให้เหมือนกับที่ทำให้แก่คนที่มีชีวิตและผู้อบน้ำให้ศพสามารถใช้ไม้สีฟันทำความสะอาดพื้นของศพได้

ควรขลิบหนวดและตัดเล็บของศพหากมีความยาวเกินไป ส่วนขนรักแร้หรือขนอวัยวะเพศนั้นจะตัดไม่ได้

ไม่ควรหิวผมให้ศพเพราะจะทำให้ผมศพร่วงและขาด
หากผู้ตายเป็นหญิงให้ถักเปียเป็นสามเปียแล้วปล่อยไป
ด้านหลัง

ควรจับตัวศพให้แห้งหลังอาบน้ำให้ศพเสร็จแล้ว

หากมีสิ่งสกปรกออกจากตัวศพหลังจากอาบน้ำเสร็จ
สมบูรณ์แล้ว (อาจเป็นปัสสาวะอุจจาระ หรือเลือด ฯลฯ) ให้เช็ด
และดูดไว้ด้วยสำลี หลังจากนั้นให้ล้างส่วนที่ถูกล้างสกปรกให้
ออก แล้วอาบน้ำละหมาดให้ศพใหม่ แต่หากมีสิ่งสกปรกออก
จากตัวศพหลังจากกะฉั้นหรือห่อศพแล้ว ไม่จำเป็นต้องถอดผ้า
ออกและล้างใหม่อีก เพราะจะทำให้ยุ่งยาก

หากศพเป็นของผู้ที่ตายไปในสภาพที่กำลังอยู่ในชุดอิห
รอมอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการทำ หัจญ์หรืออุมเราะฮ์ก็ตามอนุญาตให้
อาบด้วยน้ำและไบพุทราดังที่กล่าวไว้แล้ว แต่ไม่อนุญาตให้ใช้
เครื่องหอมและไม่อนุญาตให้คลุมศีรษะศพหากผู้ตายเป็นชาย
ทั้งนี้เนื่องจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวใน
กรณีผู้ตายอยู่ในสภาพอิหฺรอมในการทำ หัจญ์ว่า ความว่า “ท่าน
ทั้งหลายอย่าได้ใส่เครื่องหอมแก่เขา”

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวอีกว่า

«وَلَا تَحْمَرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبَّيًّا» [البخاري برقم 1851،

ومسلم برقم 2953]

ความว่า “ ท่านทั้งหลายอย่าได้คลุมปิดศีรษะของเขา เพราะเขา จะถูกให้ฟื้นคืนชีพในวันกิยามะฮ์ในสภาพที่กำลังกล่าวตลบิยะฮ์ อยู่” (อัล-บุคอรีฮ์ 1851, มุสลิม 2953)

สำหรับคนที่ตายในสมรภูมิ รมเพื่อหนทางของอัลลอฮ์ นั้นไม่ต้องอาบน้ำ ศพ เพราะมีตัวบทหะดีษกล่าวไว้ว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ใช้ให้ฝังผู้ที่ตายในสมรภูมิอุหุด ด้วยเสื้อผ้าที่เขาใส่อยู่และห้ามมิให้อาบน้ำญะนาซะฮ์ให้ ” (บันทึกโดยอัล-บุคอรีฮ์)

หะดีษดังกล่าว นี้บ่งบอกได้ว่าผู้ที่ตายชะ ฮีดในสมรภูมิ นั้นให้ฝังไปทั้งชุดที่เขาใส่ในขณะที่ตาย หลังจากที่เอาอาวุธและ เครื่องมือใช้รบออก และไม่ต้องละหมาดญะนาซะฮ์ให้เช่นกัน เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม มิได้ละหมาดญะนาซะฮ์ให้แก่ผู้ที่ตายในสมรภูมิอุหุด (บันทึกโดยอัล-บุคอรีฮ์และ มุสลิม)

สำหรับทารกที่แท้งออกมานั้น หากว่ามีอายุครบสี่เดือนแล้ว ต้องละหมาดญะนาซะฮฺให้และตั้งชื่อให้ด้วย ทั้งนี้เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวไว้ว่า

«إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ فِي ذَلِكَ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ

الرُّوحَ» [البخاري برقم 6594، مسلم برقم 6893]

ความว่า “แท้จริงคนหนึ่งคนใดในหมู่พวกท่านนั้นจะถูกรวบรวมในท้องของมารดาเขา (ในสภาพ น้ำเชื้อที่ปฏิสนธิแล้ว) สี่สิบวัน หลังจากนั้นเปลี่ยนสภาพเป็นก้อนเลือดอยู่ประมาณสี่สิบวันเช่นกัน หลังจากนั้นเปลี่ยนสภาพเป็นก้อนเนื้ออยู่ประมาณสี่สิบวันเช่นกัน หลังจากนั้นอัลลอฮฺจึงส่งมะลาอิกะฮฺมาเพื่อใส่วิญญาณเข้าไป” (อัล-บุคอรีฮฺ 6594, มุสลิม 6893)

แต่สำหรับทารกที่แท้งออกมาก่อนถึงสี่เดือนนั้น เป็นก้อนเนื้อที่ไม่มีวิญญาณจะฝังไว้ที่ใดก็ได้ไม่จำเป็นต้องอาบน้ำ และไม่จำเป็นต้องละหมาดญะนาซะฮฺให้

ศพผู้ใดที่ไม่สามารถอาบน้ำญะนาซะฮฺให้ได้ เนื่องจากไม่มีน้ำ หรือร่างกายเน่าเปื่อยหรือแตกกระจัดกระจายเป็นชิ้นๆ หรือร่างกายถูกไฟไหม้ ให้ทำตะยัมมูมแทน โดยให้คนหนึ่งคนใด

ที่อยู่ในกลุ่ม ผู้อาบน้ำศพ ตบมือทั้งสองของเขาลงบนดิน แล้วนำไปลูบใบหน้าและมือทั้งสองของผู้ตาย

ผู้อาบน้ำญะนาซะฮฺควรปกปิดไม่นำไปบอกเล่าให้ใครฟัง หากเห็นตำหนิหรือสิ่งที่ไม่ดีของผู้ตายขณะที่อาบน้ำญะนาซะฮฺให้ เช่น เห็นหน้าผู้ตาย ห มองคล้ำหรือดำ ร่องรอยที่นํารังเกียจบนร่างกายศพ เป็นต้น เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลิม กล่าวไว้ว่า

«مَنْ غَسَلَ مُسْلِمًا فَكَتَمَ عَلَيْهِ ، عَفَرَ اللَّهُ لَهُ أَرْبَعِينَ مَرَّةً» [رواه الحاكم وصححه الألباني في أحكام الجنائز ص51]

ความว่า “ ผู้ใดอาบน้ำคนตายที่เป็นมุสลิมแล้วเขาปกปิดสิ่งที่เขาเห็นจากผู้ตายนั้นๆ อัลลอฮฺจะให้อภัยโทษแก่เขาสี่สิบครั้ง ” (รายงานโดย อัลหากิม ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวไว้ในอะหฺกาม อัลญะนาอิฮฺ หน้า 51 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺ)

การกะแผ่นดิน(ห่อศพผู้ตาย)

วาญิบให้มีการห่อญะนาซะฮฺผู้ตายด้วยผ้า โดยค่าใช้จ่ายในการห่อรวมทั้งค่าวัสดุทุกอย่างให้เอามาจากทรัพย์สินของผู้ตายเอง เพราะท่านนบีกล่าวไว้ในกรณีผู้ตายใน

ซูดอิหฺรอมว่า “ท่านทั้งหลายนคงห่อญะนาซะฮฺของเขา ด้วยผ้าสองผืนของเขา”

และจำเป็นต้องชำระค่าห่อญะนาซะฮฺก่อนสิ่งอื่นใดไม่ว่าจะเป็นหนี้สิน พิณัยกรรมและการแบ่งมรดก

หากผู้ตายไม่มีทรัพย์สินหรือไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้จ่ายค่าห่อญะนาซะฮฺได้ ก็วาญิบสำหรับผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูเขา ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายแทน คนเหล่านี้ได้แก่บุพการีและผู้สืบสายตระกูลของเขา เช่นบิดา ปู่ หรือลูก และหลานของเขา แต่ถ้าพวกเขาไม่มีความสามารถที่จะจ่าย ค่าใช้จ่ายก็ให้เอาจากบัยติลมาล แต่ถ้าไม่มีบัยตูลมาลค่าใช้จ่ายก็จะเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่รู้เห็นสภาพของเขา

สำหรับการห่อญะนาซะฮฺนั้น ที่วาญิบ ก็คือ ให้ใช้ผ้าเพียงชิ้นเดียวห่อร่างญะนาซะฮฺให้มิด ส่วนที่เป็นสุนนะฮฺก็คือ ให้ใช้ผ้าขาวสามชิ้นสำหรับผู้ตายที่เป็นชาย เพราะมีรายงานว่าญะนาซะฮฺของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ถูกกะผืนด้วยผ้าขาวสามผืน” (มุตตะพะกุน อะลัดยฺฮฺ)

ให้อบผ้าที่จะใช้ห่อด้วยกำยาน หลังจากนั้นนำผ้ามาปู
ซ้อนกันโดยให้รอยเครื่องหอมที่ใช้สำหรับผู้ตายโดยเฉพาะใน
ระหว่างผ้าแต่ละชั้น (ดังในรูปภาพที่ 9)

หลังจากนั้นให้วางผู้ตายตรงกลางผ้าห่อที่ปูไว้ในสภาพ
นอนหงาย (ดังในรูปภาพที่ 10)

จากนั้นให้นำสำลีที่ใส่น้ำหอมไว้สอดเข้าไปใต้รักแร้ของ
ผู้ตายเพื่อดับกลิ่นตัว

สนับสนุนให้ เตรียมผ้าชั้นหนึ่งที่ทาไปด้วยสาลีก่อน
หนึ่งคล้ายกระจับ (ดังในรูปภาพที่ 9) พันรอบบริเวณอวัยวะเพศ
และทวารของผู้ตายเพื่อให้ปกปิดเอาเราะฮฺ

ควรใส่เครื่องหอมตามซอกหน้าของผู้ตายเช่นตรงตาทั้ง
สอง รูจมูกทั้งสอง รูฝีปากทั้งสอง รูหูทั้งสองและตามอวัยวะที่ใช้
สุญูดในละหมาดหรือจะใส่เครื่องหอมให้ทั่วทั้งร่างก็ได้ เพราะมี
เศาะหาบะฮฺบางส่วนได้กระทำเช่นนั้น

หลังจากนั้น ให้ใช้ผ้าชั้นที่หนึ่งพันญะนาซะฮฺครั้งแรก
โดยพับขอบผ้าพันด้านขวาของญะนาซะฮฺ (ดังในรูปภาพที่ 11)

แล้วพับขอบผ้าอีกด้านหนึ่งพันด้านซ้ายของญะนาซะฮ์
พร้อมๆ กับดึงผ้าขาวม้าที่ใช้ปิดเอวเราะฮ์ฮ์ของผู้ตายออก (ดังใน
รูปภาพที่ 12)

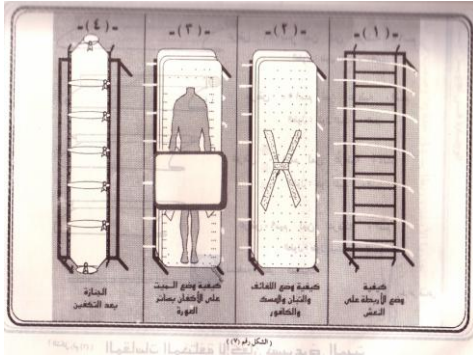

หลังจากนั้นให้ใช้ผ้าชั้นที่สองพันงูนาชะฮุคครั้งที่สอง และครั้งที่สามตามลำดับโดยกระทำเช่นเดียวกับครั้งแรก

เสร็จแล้วให้ใช้เชือกที่ทำจากผ้าผูกไว้เป็นมัด ๆ ทั้งหมด เจ็ดมัด (ดังในรูปภาพที่ 15) ซึ่งหากผูกไม่ถึงเจ็ดมัดก็ได้เพราะ จุดประสงค์สำคัญคือให้ผ้าห่องูนาชะฮุคแน่นเท่านั้น

เพื่อป้องกันมิให้ผ้าพันหลุด ให้ม้วนปลายผ้าให้แน่น (ดังในรูปภาพที่ 13) หลังจากนั้น พับปลายผ้าแล้วผูกให้ เรียบร้อย ให้ทำเช่นเดียวกันนี้กับส่วนศรีษะและส่วนเท้า (ดังใน รูปภาพที่ 14)

จากนั้นให้คลี่เชือกที่ผูกเมื่อวางงูนาชะฮุคลงในหลุมกุ โบรแล้ว

หมายเหตุผู้แปล สำหรับวิธีการวางสายผูกก่อนที่จะวางผ้าห่อถุงนาอะฮะฮุและวิธีการวางผ้าห่อถุงนาอะฮะฮุและผ้ากระชับรวมทั้งเครื่องหอมและวิธีวางถุงนาอะฮะฮุบนผ้าห่อและถุงนาอะฮะฮุหลังจากห่อเสร็จแล้วนั้นให้ดูรูปตามลำดับที่หนึ่งถึงสี่ (ดังในรูปข้างบน)

อนุญาตให้ห่อถุงนาอะฮะฮุด้วยผ้าสองชั้นกล่าวคือชั้นหนึ่งใช้ปกปิดส่วนบนและอีกชั้นใช้ปกปิดส่วนล่าง แต่ที่ดีที่สุดให้ใช้ผ้าสามชั้นคลุมร่างทั้งหมดดังที่กล่าวมาแล้ว

สำหรับถุงนาอะฮะฮุหญิงให้ห่อด้วยผ้าห้าชั้น กล่าวคือชั้นแรกคืออิฮารุใช้ปกปิดส่วนล่างของร่างและชั้นที่สองคือคิมารุใช้คลุมศรีษะลงมา และชั้นที่สามคือเกาะมีศ(เป็นผ้าผืนหนึ่งที่จะเจาะตรงกลางเพื่อสวมส่วนศรีษะและเปิดทิ้งไว้ทั้งสองข้างเพื่อสวม

ส่วนแขนทั้งสอง) และผ้าชิ้นใหญ่อีกสองชิ้นเพื่อใช้ห่อญะนาซะฮฺ ให้ครอบคลุมทั้งร่างดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

การละหมาตญะนาซะฮฺ

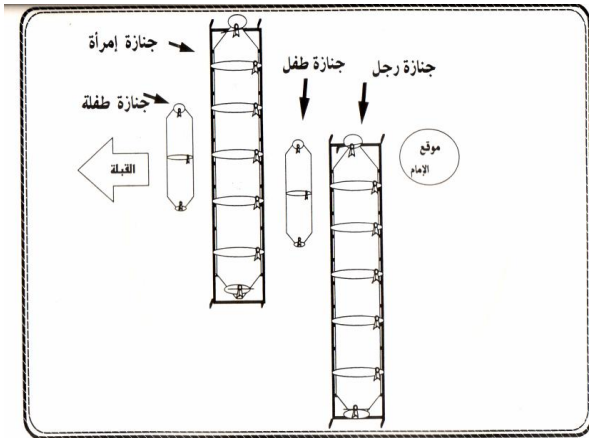
การละหมาตญะนาซะฮฺนั้นเป็นพิธีกรรมฟายะฮฺ กล่าวคือ หากมีคนหนึ่งคนใดในกลุ่มได้ปฏิบัติแล้วคนอื่นๆ ก็จะมีผลด้วย

ถ้ามัยยิตเป็นชาย มีสุนนะฮฺให้อิหม่ามยืนค่อนไปทาง ศีรษะของมัยยิต (ดังในรูปภาพที่ 16)

ถ้ามัยยิตเป็นหญิงมีสุนนะฮฺให้อิมามยืนค่อนไปทาง
กลางลำตัวของมัยยิต (ดังในรูปภาพที่ 17) เพราะท่านนบี
ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยปฏิบัติเช่นนั้น (รายงานโดย
อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาอิซ
หน้า 109 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ)

(شكل رقم 8) كيفية وضع الجناز أمام الإمام

หมายเหตุผู้แปล หากว่า มีมัยยิตหลายคน ทั้งผู้ชาย และผู้หญิงจะละหมาดพวกเขาพร้อมกันที่เดียวก็ได้ โดยวางมัยยิตชายไว้หน้าอิمامในแถวเดียวกัน มัยยิตหญิงให้วางข้างหน้าถัดจากผู้ชายไปทางกิบละฮฺ และวางมัยยิตเด็กไว้หน้ามัยยิตหญิง (ดังในรูปข้างบนนี้) ตามสุนนะฮฺให้ละหมาดอะนะชะฮฺเป็นอะนะชะฮฺ โดยตั้งเป็น 3 แถว ซึ่งจะเรียกว่าแถวได้นั้นจะต้องมีผู้ยืนอยู่ในแถวอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป ถ้าหากว่า มะอ์มูมมีเพียงคนเดียวก็ให้ยืนข้างขวาของอิمامเช่นเดียวกับละหมาดทั่วไป

ตามสุนนะฮฺ หากมีมะอ์มูมหลายคนให้แถวมะ อ์มูมอยู่
หลังอิمام แต่ถ้าสถานละหมาดที่ไม่อำนวยแล้ว มะอ์มูมจะไป
ตั้งแถวทางขวาและทางซ้ายมือของอิمامก็ได้

การละหมาดญะนาซะฮฺมีทั้งหมดสี่ตักบีร

เริ่มละหมาดโดยให้ผู้ละหมาดยืนหันหน้าไปทางกิบละฮฺ
โดยตั้งเจตนาละหมาดญะนาซะฮฺบนมัยยิตนั้น กล่าวตักบีรครั้งแรก
ได้แก่ตักบีเราะตุลอิหรอหมคือกล่าวว่ “อัลลอฮุอักบัร” แล้ว
อ่านฟาติฮะฮฺหลังจากตะเอาซุซและ บัสมะละฮฺโดยอ่านเสียง
ค่อย

กล่าวตักบีรครั้งที่ 2 แล้วอ่านเศาะละวาตต่อท่านนบี
คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ดังสำนวนที่กล่าวในตะชะฮฺฮุด คือ
กล่าวว่า

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ»

หรือจะกล่าวสั้นๆ ว่า «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ» ก็ถือว่าใช้ได้

กล่าวตักบีรครั้งที่ 3 แล้วอ่านดุอาอ์ให้มายิต เช่นกล่าว
ว่า

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَأُنثَانَا، وَشَاهِدِنَا وَعَائِبِنَا.
اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ»
ความว่า “โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้ทรงอภัยโทษให้แก่ผู้ที่ยังมี
ชีวิตอยู่และผู้ที่เสียชีวิตในหมู่พวกเรา ผู้ที่เป็นเด็กของเราและผู้ที่เป็น
ผู้ใหญ่ของเรา ผู้ชายในหมู่ของเราและผู้หญิงในหมู่ของเรา
ผู้ที่ร่วมอยู่ ณ ที่นี้และผู้ที่มีได้อยู่ร่วมด้วย โอ้อัลลอฮฺผู้ใดที่
พระองค์ทรงให้มีชีวิตอยู่จากพวกเรา โปรดทรงให้เขามีชีวิตอยู่ใน
อิสลาม และผู้ใดที่พระองค์ทรงให้เขาตายไปจากพวกเรา
โปรดทรงให้เขาตายไปในอิมาน”

หรือกล่าวว่า

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مَدْخَلَهُ،
وَاعْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالطَّلْحِ وَالْبَرْدِ، وَتَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ
مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ
زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ» [مسلم برقم

[2278

ความว่า “โอ้ อัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้ทรงยกโทษให้แก่เขา ขอจง
เอ็นดูเมตตาแก่เขา ขอจงให้ความปลอดภัยแก่เขา ขอจงให้อภัย
แก่เขา ขอจงประทานเกียรติยศแก่สถานที่ต้อนรับของเขา ขอจง
ให้ความกว้างซึ่งสถานที่ที่เขาเข้าไปอยู่ ขอจงชำระล้างเขาเขา
ด้วยน้ำ หิมะ และด้วยลูกเห็บ ขอจงให้เขา ได้ เปลี่ยนจาก
ความผิดของเขาประดุจดั่งผ้าขาวที่ปราศจากสิ่งโสโครก ขอจง
เปลี่ยนที่อยู่ของเขาให้ดีกว่าที่อยู่เก่าของเขา และขอจงทดแทน
วงศ์วานให้แก่เขาดีกว่าวงศ์วานเดิมของเขา และขอจงให้เขามี
คูครองดีกว่าคูครองเดิมของเขา และขอให้เขาเข้าสู่สวรรค์ และขอ
จงปกป้องเขาให้พ้นจากความทรมานในญิบรุลและความทรมาน
ในนรก” (รายงานโดยมุสลิม 2276, 2278)

หากผู้ตายเป็นทารกที่มีอายุครบสี่เดือนขึ้นไปนั้นให้อ่าน
ดุอาห์เพื่อให้อัลลอฮฺอภัยโทษและให้ความโปรดปรานแก่บิดา
มารดาของผู้ตาย (เช่นอาจกล่าวว่

«اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ ذُخْرًا لِقَوْلِيهِ ، وَفَرْطًا وَأَجْرًا»

ความว่า “โอ้ อัลลอฮฺ โปรดให้เขาเป็น มิ่งขวัญที่ไปคอย อยู่ก่อน
สำหรับบิดามารดาของเขา เป็นรางวัลล่วงหน้าสำหรับเขาทั้ง
สอง และเป็นรางวัลสำหรับพวกเราด้วยเถิด”)

เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวไว้ว่า
«وَالسَّقْطُ يُصَلَّى عَلَيْهِ وَيُدْعَى لَوَالِدَيْهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ» [رواه أبو داود ،
وصححه الألباني في أحكام الجنائز، ص 80]
ความว่า “และสำหรับเด็กทารกนั้นให้ละหมาดญะนาซะฮฺให้
แล้วให้อ่านดูอา อ์เพื่อให้อัลลอฮฺอภัยโทษและให้ความโปรด
ปรานแก่บิดามารดาของ เด็กที่ตาย” (รายงานโดย อับดุลอาวูด
ท่านอัล-อัลบานีญกล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาอิชฺ หน้า 80 ว่า
เป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ)

กล่าวตักบีรครั้งที่ 4 หยุดนึ่งสักครู่หนึ่ง

หมายเหตุผู้แปล หรืออาจจะกล่าวดูอาอ์ว่าเพิ่มเติมว่า

«اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ، وَلَا تَفْتِنْنَا بَعْدَهُ، وَاعْفِرْ لَنَا وَلَهُ»

ความว่า “โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์อย่าได้ขมขื่นรางวัลของเราที่ได้
ละหมาดให้แก่เขา จากผลบุญของเขา อย่าได้ให้พวกเราเผชิญ
วิฤตการณ์ภายหลังการจากไปของเขา และได้โปรดอภัยโทษ
ให้กับพวกเราและเขาด้วย”

แล้วหันทางขวากกล่าวสลามเพียงครั้งเดียวก็ใช้ได้

เพราะท่านนบีเคยปฏิบัติเช่นนั้น ดังที่กล่าวไว้ในหะดีษ (โปรด
ดูอะหฺกาม อัล-ญะนาอิชฺ หน้า 127) หรือจะหันทางซ้ายแล้ว

กล่าวสลามครั้งที่ 2 เช่นเดียวกับการกล่าวสลามในละหมาด
ทั่วไป เพราะท่านนบีเคยปฏิบัติเช่นนั้นดังที่กล่าวไว้ในหะดีษ
(รายงานโดย อัล-หากิม ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-
ญะนาอิชฺ หน้า 129 ว่าเป็นหะดีษหะสัน)

มีสุนนะฮฺให้ยกมือทั้งสองขึ้นในทุกๆ ครั้งที่กล่าวตักบิรฺ
เพราะท่านนบีเคยปฏิบัติดังที่กล่าวไว้ในหะดีษ (บันทึกโดยอัล-
ดาเราะอะฎนีนียุ ท่านอิบนุ บาสฺ ได้ยืนยันถึงความน่าเชื่อถือของ
สายรายงานนี้ในหนังสือพะตาวาของท่าน 12/148)

มะอฺมูนคนใดละหมาดญะนาซะฮฺไม่ทันอิมามตั้งแต่ตัก
บิรฺแรก ให้เขาปฏิบัติละหมาดตามที่อิมามปฏิบัติอยู่ในขณะนั้น
เช่นหากอิมามกำลังอยู่ในตักบิรฺครั้งที่สาม ให้มะอฺมูนอ่านดุอาอ์
ให้แก่ผู้ตาย หลังจากที่อิมามตักบิรฺครั้งที่สี่ให้มะ อฺมูนตักบิรฺแล้ว
อ่านฟาติหะฮฺ หลังจากนั้นตักบิรฺอีกครั้งแล้วอ่านเศาะละวาตต่อ
ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม แล้วจึงให้สลาม ทั้งนี้หาก
มะอฺมูนมีเวลาในการกระทำเช่นนั้นก่อนที่ญะนาซะฮฺจะถูกยกไป
แต่หากไม่มีเวลาอนุญาตให้มะ อฺมูนกล่าวสลามพร้อมๆ กับอิ
มามได้

ผู้ใดไม่ทันละหมาดญะนาซะฮฺพร้อมคนอื่น อนุญาตให้เขาละหมาดบนกุโบรฺได้ โดยให้กุโบรฺผู้ตายอยู่ระหว่างผู้ละหมาดกับกิบละฮฺ (ดังในรูปภาพที่ 18) แล้วให้ละหมาดตามขั้นตอนการละหมาดญะนาซะฮฺทั่วไป เพราะท่านนบีเคยปฏิบัติดังที่กล่าวไว้ในหะดีษ (มุตตะพะกุน อะลัยฮฺ)

สุนนะฮฺให้ละหมาดซอฮิบ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ตายในต่างแดนหรือสถานที่ห่างไกล เมื่อไม่มีผู้ใดละหมาดญะนาซะฮฺให้ผู้ตายในสถานที่นั้นๆ

อนุญาตให้มุสลิมทั่วไปละหมาดญะนาซะฮฺให้กับผู้ที่ฆ่าตัวตายและผู้ที่ยัลนสะดมคนอื่น แต่ทว่ามีสุนนะฮฺว่าสำหรับผู้นำ

หรือแกนนำในเมืองนั้นไม่ต้องละหมาดให้แก่คนดังกล่าว เพื่อสั่งสอนคนอื่น ๆ มิให้นำคนดังกล่าวมาเป็นเยี่ยงอย่าง

อนุญาตให้ละหมาดญะนาซะฮฺในมัสญิดได้ เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยปฏิบัติดังที่กล่าวไว้ในหะดีษ(รายงานโดยมุสลิม) แต่ทางที่ดีตามสุนนะฮฺนั้น ควรเตรียมสถานที่เฉพาะนอกมัสญิดเพื่อใช้ละหมาดญะนาซะฮฺ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดบรรยากาศ และมลภาวะที่ไม่ดีในมัสญิด และควรจัดให้สถานที่เฉพาะ ที่ว่านี้อยู่ใกล้กับกุโบรฺ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกของผู้คน

การหามญะนาซะฮฺและการฝัง

ควรนำญะนาซะฮฺไปฝังโดยใช้คนหามบนบ่าทั้งสี่ด้าน (ดังในรูปภาพที่ 19)

ควรรีบนำญะนาซะฮฺไปฝังหลังจากที่ได้ละหมาดแล้วแต่
ไม่ใช่ว่า รีบ รื้อน จน เลย เกิด เกิน ขอบเขต ไป เพราะท่านนบี
คือลัลลลอฮฺอะลัยฮิวะสَّلัลัม เคยกล่าวไว้ความว่า “ท่าน
ทั้งหลายจงรีบจัดการกับญะนาซะฮฺให้รวดเร็ว”

อนุญาตให้ผู้คนเดินนำหน้าหรือตามหลังญะนาซะฮฺ
หรืออาจเดินข้างๆ ทางขวาและซ้ายของญะนาซะฮฺ ซึ่งทุกอริย
บทที่กล่าวมาล้วนมีรายงานจากสุนนะฮฺทั้งสี่ (โปรดดูอะหฺกาม
อัล-ญะนาอิฮฺ หน้า 73)

ผู้ที่ตามญะนาซะฮฺไปกุโบรไม่ควรนั่งก่อนที่คนหามจะ
วางญะนาซะฮฺลงบนพื้น เพราะท่านนบี คือลัลลลอฮฺอะลัยฮิ
วะสَّلัลัม เคยห้ามการกระทำดังกล่าวไว้

ไม่ควรฝังญะนาซะฮฺในเวลาต้องห้ามทั้งสามที่ท่านนบี
คือลัลลลอฮฺอะลัยฮิวะสَّلัลัม ได้ห้ามไว้ตามรายงานของอุกบะฮฺ
อิบนุ อามิรฺ เราะวะฎียัลลออฮฺอันฮฺ ที่มีว่า

«ثَلَاثَ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّيَ فِيهِنَّ
أَوْ أَنْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوَاتَانَا : حِينَ تَطْلُعُ الشَّمْسُ بَارِغَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ
قَائِمُ الظَّهِيرَةِ حَتَّى تَمِيلَ الشَّمْسُ، وَحِينَ تَصَيِّفُ الشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ حَتَّى
تَغْرُبَ» [مسلم برقم 1966]

ความว่า “มีสามเวลาที่ท่านนบี คือลัลลลอซุอะลัยฮิวะลัลลัม ห้ามพวกเรามิให้ละหมาดหรือฝังญะนาซะฮฺในช่วงนั้น คือใน เวลาตะวันกำลังขึ้น จนกว่ามันจะขึ้นสูง เวลาเกือบเที่ยงถึง เที่ยงตรง จนกว่าจะเอียงค่อนไปทางตะวันตก และเวลาตะวัน กำลัง จะตกจนกว่ามันจะหายลับฟ้าไป ” (บันทึกโดยมุสลิม 1966)

อนุญาตให้ฝังญะนาซะฮฺได้ทั้งกลางวันและกลางคืน ตามแต่ความเหมาะสม ทั้งนี้ นอกเหนือจากเวลาต้องห้ามที่ กล่าวมาข้างต้น

ควร กั้นหรือ ปกปิด หลุมกุโบรสำหรับ ญะนาซะฮฺหญิง ขณะทำการนำมัยยิตลงหลุม เพราะเป็น การมิดชิดกว่า สำหรับ เถอ

ควรส่งแนะนาชะฮฺลงหลุมทางด้านขวาของหลุมกุโบร (ดัง
ในรูปภาพที่ 20)

แล้วค่อยๆ วางลงไป แต่ถ้าไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ให้
ส่งลงจากทางด้านกิบละฮฺ (ดังในรูปภาพที่ 21)

การทำหลุมแบบละหัด (اللحد) นั้นดีกว่าการทำหลุมแบบซัก (الشق) เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวไว้ว่า

«اللَّحْدُ لَنَا وَالشَّقُّ لِغَيْرِنَا» [رواه أبو داود برقم 2793، وصححه الألباني في أحكام الجنائز ص 145]

ความว่า “การทำหลุมแบบละฮัด - ละหัดคือวิธีฝังของพวกเรา และการทำหลุมแบบซัก - ซักคือวิธีฝังของพวกอื่นจากเรา ” (รายงานโดย อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวไว้ในอะหฺุคาม อัล-ญะนาอิซฺ หน้า 145 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺ)

การทำหลุมแบบละหัดหมายถึงการทำร่องไว้เข้าไป ด้านข้างของหลุมฝังทางด้านกิบละฮฺเพื่อวางกระดูกะฮฺ (ดังในรูปภาพที่ 22) และการทำหลุมแบบ ซักหมายถึงการทำร่อง

วางญะนาซะฮฺตรงกลางของหลุมฝังญะนาซะฮฺ (ตั้งในรูปภาพที่ 23)

ควรขุดหลุมให้ลึกเพื่อป้องกันญะนาซะฮฺจากสัตว์ร่ายต่างๆ และหลีกเลี่ยงจากกลิ่นที่อาจมาจากญะนาซะฮฺ

ผู้ที่ส่งญะนาซะฮฺลงหลุมควรกล่าวว่า

«بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ – أَوْ مِلَّةِ – رَسُولِ اللَّهِ»

อ่านว่า บิสมิลลาฮฺ วะอะลา สุนนะติ เราะะสุลิลลาฮฺ (หรือ มิลละติ เราะะสุลิลลาฮฺ)

ความว่า “ด้วยนามของอัลลอฮฺและตามแบบฉบับหรือศาสนาของศาสนทูตของอัลลอฮฺ”

ทั้งนี้ เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยปฏิบัติเช่นนี้ (รายงานโดย อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาอิหฺ หน้า 152 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ)

ผู้ที่ควรเป็นผู้ส่งญะนาซะฮฺลงหลุมมากที่สุดคือผู้ที่ได้รับการสั่งเสียจากผู้ตาย รองลงมาคือญาติใกล้ชิดและรองลงมาอีกคือใครก็ได้ที่เป็นมุสลิม

ควรวางฉะนาชะฮฺสูงหลุมในท่านอนตะแคงขวาหันหน้าไปทางกิบละฮฺ (ดังในรูปภาพที่ 24) เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«الكَعْبَةُ قَبْلَتُكُمْ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا» [أخرجه البيهقي وحسنه الألباني في الإرواء

ص690]

ความว่า “กะอูบะฮฺนั้นเป็นกิบละฮฺของพวกท่านทั้งตอนที่ม่มีชีวิตอยู่และหลังจากตายแล้ว ” (รายงานโดย อัล-บัยฮะกีเย ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอัล-อิรวัฮ์ หน้า 690 ว่าเป็นหะดีษหะสัน)

และศรีชะฮฺของ ฉะนาชะฮฺ นั้นให้ตั้งบนดินโดยไม่ต้องใช้หมอนดินหรือหินรองไว้แต่อย่างใด เพราะไม่มีรายงานจากหะดีษให้กระทำอย่างนั้น และอย่าเปิดหน้าฉะนาชะฮฺนอกจากในกรณียกเว้นเมื่อผู้ตาย เสียชีวิต ในชุดอิหฺรอมดังที่ได้อธิบายมาแล้ว

หลังจากนั้นให้ใช้ก้อนอิฐ ก้อนดิน หรือไม้ปิดร่อง
วางฉนวนหุ้มไว้ (ดังในรูปภาพที่ 24)

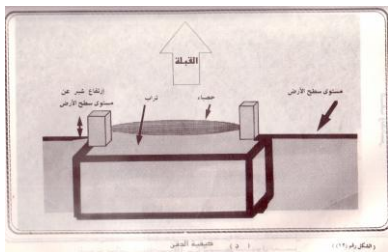
แล้วตามด้วยการถมดินกลบหลุมโดยมีสุนัขให้ทุก
คนที่อยู่ในที่ฝังช่วยกันเอาดินกลบหลุมคนละสามกำมือ (ดังใน
รูปภาพที่ 25) เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคย
ปฏิบัติเช่นนั้น (รายงานโดย อิบน์ มาญะฮฺ ท่านอัล-อัลบานียฺ
กล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาอียฺ หน้า 125 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้
หฺ)

ควรพูนดินบนหลุมกุโบร ให้สูงประมาณหนึ่งคืบ ให้เป็น
เหมือนกับรูปของโหนดจตุรัส เพื่อให้เป็นเครื่องหมายว่าที่ตรงนี้เป็น
กุโบร ให้ระวังรักษาเกียรติไว้ (ดังในรูปภาพที่ 26) ทั้งนี้เพราะ
ลักษณะของกุโบรของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เป็น
เช่นนี้ (รายงานโดยอัล-บุคอรี)

ควรเทก้อนกรวดลงบนหลุมกุโบรพอประมาณทั้งนี้
เพราะลักษณะของกุโบรของท่านนบีเป็นเช่นนี้ (รายงานโดย อุม
ดาวูด) อาจเป็นเพราะต้องการทำเป็นเครื่องหมายว่าตรงนี้เป็นกุ
โบรจะได้ระวังรักษาเกียรติไว้

ควรเอาน้ำมารดก่อนรดให้เปียก เพราะมีราย
 ายงานในสุนนะฮ์ว่ามีการกระทำเช่นนั้น (มีรายงานในลักษณะ
 นี้ในหะดีษมุรซัลที่เศาะฮี้หฺ โปรดยุ อัล-อิรวาฮ์ เล่ม 3 หน้า 206)
 มีรายงานในลักษณะนี้ในหะดีษมุรซัลที่เศาะฮี้หฺ โปรดยุ อัล-อิ
 วาฮ์ เล่ม 3 หน้า 206) (อาจเป็นเพราะต้องการให้กรวดจับกับ
 ดินได้แน่นขึ้น-ผู้แปล)

และควรที่จะวางหรือปักเครื่องไว้โดยใช้หิน ไม้ หรืออิฐก็ได้ ด้านศีรษะของหลุมกุโบรหรือจะปักทั้งสองด้านทั้งด้านศีรษะ
 และด้านขาก็ได้ ดังที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลิม ได้
 ทำต่อกุโบรของอูษมาน อิบนุ มัซอูน เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ
 (รายงานโดย อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-
 ญะนาอิซฺ หน้า 155 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮี้หฺ)

รูปแสดงลักษณะของกุโบรหลังฝังญะนาฮ์เสร็จแล้ว

เมื่อฝังเรียบร้อยแล้วให้คนที่อยู่ ณ สถานที่นั้นขอออาตุซ์ปิต (ขอให้ผู้ตายยืนหยัดมั่นคงในการเผชิญบททดสอบต่างๆ ในกุโบร) ให้แก่ผู้ตาย (ดังในรูปภาพที่ 26)

ห้าม ก่ออิฐ ไม่ทำคอก ไม่ปลูกสิ่งก่อสร้าง ไม่สลักตัวหนังสือบนหลุมกุโบร และไม่ควรนั่ง เอน หรือเหยียบย่ำบนหลุมกุโบร เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ห้ามการกระทำดังกล่าว (รายงานโดยมุสลิม)

ไม่ควรฝังญะนาซะฮ์สองคนหรือมากกว่าในหลุมเดียว เว้นแต่ว่ามีเหตุจำเป็น เช่นมีคนตายหลายคนแต่มีคนฝังจำกัด ดังที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ทำกับผู้ตายในสมรภูมิอุฮุดซึ่งฝังในหลุมเดียวกัน แต่ให้กั้นระหว่างญะนาซะฮ์สองคนโดยใช้ดิน

สำหรับเพื่อนบ้านควรนำอาหารไปให้ที่บ้านผู้ตาย เมื่อเห็นว่าญาติผู้ตายต่างยุ่งอยู่กับการจัดการกับญะนาซะฮฺ ทั้งนี้ เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวตอนที่ญะฮูฟิร อิบน์ อบี ฏอลิบ เราะะฎียัลลอฮุอันฮุ เสียชีวิตว่า

«أَطْعُمُوا آلَ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَقَدْ آتَاهُمْ مَا يُشْغِلُهُمْ» [رواه أبو داود وصححه

الألباني في أحكام الجنائز بصفحة 167]

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงช่วยกันให้อาหารแก่ญาติๆ ของญะฮูฟิรด้วย เพราะตอนนี้พวกเขากำลัง ยุ่งง่วน อยู่(กับการจัดการศพ)” (รายงานโดย อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาฮิฮฺ หน้า 167 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺ)

สำหรับทางบ้านผู้ตายนั้น ไม่ควรยุ่งอยู่กับการหุงหาอาหารมาเลี้ยงผู้คน เพราะเคยมีเศาะหาบะฮฺคนหนึ่งกล่าวว่า ความว่า “แท้จริงแล้วในหมู่พวกเราถือว่าการเลี้ยงอาหารและการรวมตัวกันที่บ้านผู้ตายนั้นเป็นส่วนหนึ่งของ นียาหะฮฺ (การร้องให้อย่างดีโพลดีพาย อันเป็นสิ่งต้องห้าม)” (รายงานโดย อับู ดาวูด ท่านอัล-อัลบานียุกล่าวในอะหฺกาม อัล-ญะนาฮิฮฺ หน้า 167 ว่าเป็นหะดีษเศาะฮีหฺ)

การเยี่ยมกุโบรเป็นสิ่งสมควรกระทำสำหรับผู้ชาย ทั้งนี้ เพื่อไปขอดุอาอ์ให้กับชาวกุโบร และเพื่อให้ผู้เยี่ยมนึกคิดและ ไตร่ตรองถึงวันอาคิเราะฮ์ที่จะถึงตัว (ดังในรูปภาพที่ 26) เพราะ ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวไว้ว่า

«إِنِّي كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوهَا، فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ»

[مسند الإمام أحمد برقم 1173، وله شاهد في صحيح مسلم برقم 2305] ความว่า “แท้จริง ก่อนหน้านี้ฉันเคยห้ามท่านทั้งหลายมิให้เยี่ยม กุโบร แต่ตอนนี้จึงเยี่ยมมันเถิด เพราะมันจะทำให้ท่านนึกคิด และไตร่ตรองถึงวันอาคิเราะฮ์ที่จะถึงตัวท่าน” (รายงานโดยอะหฺมัด 1173 และมีสายรายงานที่สนับสนุนอยู่ในเศาะฮิหฺมุสลิม 2305)

แต่สำหรับผู้หญิงนั้น มีทัศนะที่น่าเชื่อถือกว่าห้ามเยี่ยม กุโบร เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าว สาปแช่งผู้หญิงที่เยี่ยมกุโบร (บันทึกโดยอบู ดาฮูด 2817, อัล-ติรมิซียุ 294, อัน-นะสาอียุ 2016) ทั้งนี้เป็นเพราะพวกผู้หญิงนั้น อ่อนไหวง่าย อาจทำในสิ่งที่ต้องห้ามได้เมื่ออยู่ในกุโบร เช่นการ ร้องไห้รำพึงรำพัน ทรมานตัวเอง การร้องไห้ตีโพยตีพาย เป็นต้น

แทนที่จะมานึกคิดและไตร่ตรองถึงวันอาคิเราะฮ์กลับมาสสร้าง
ความวุ่นวายแทน

สำหรับผู้ที่เยี่ยมกุโบรนั้นมีสุนนะฮ์ให้กล่าวสลามว่า
«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ» [مسلم

[607

อ่านว่า อัซสลามุอะลัยกุมมฺ ดาเราะเกามิม มุอฺมีนีน , วะอินนา
อินชาอัลลอฮฺ บิกุม ลาคิฮูน

ความว่า “ขอความสันติจงประสบแด่ท่านทั้งหลาย โอ้ ผู้อาศัย
ณ ที่พำนักของศรัทธาชน และแท้จริง เราทั้งหลายก็จะติดตาม
พวกท่านไป อินชาอัลลอฮฺ” ทั้งนี้เพราะท่านนบีได้ใช้ให้กล่าว
เช่นนั้น (บันทึกโดยมุสลิม 607)

ข้อควรระวังอย่างหนึ่งสำหรับมุสลิมคืออย่าไปเทิดทูน
บุชากูโบร ด้วยการหาความเป็นสิริมงคลจากกุโบร หรือด้วย
การลูบคล้ำและขอดุอาอ์จากกุโบร เพราะการกระทำเหล่านี้เป็น
สิ่งที่ไม่มาซึ่งการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์

ตะอูซียะฮฺ หรือ การแสดงความเสียใจต่อครอบครัวผู้ตาย

เมื่อทราบข่าวการตายของพี่น้องมุสลิมแล้ว ควรไปถามข่าวที่บ้านคนตาย พูดคุยกับครอบครัวคนตายให้คลายความโศกเศร้า ซึ่งเรียกว่า ตะอูซียะฮฺ (التعزية) อาจโดยการกล่าวว่
« إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَلَهُ مَا أُعْطِيَ، وَكُلُّ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى، فَاصْبِرْ وَاحْتَسِبْ »
[البخاري برقم 1284، ومسلم برقم 2174]

อ่านว่า อินนะ ลิลลาฮิ มา อะค็อซุ, วะละฮฺฮุ มา อะฮฺฎอ, วะกุลลุน อินดะฮฺ บิ อะญะลิม มุส്മมา, ฟัซบิรฺ วัหฺตะฮิบ
ความว่า “แท้จริง ล้วนเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ทั้งสิ่งที่ทรงเอาไปและสิ่งที่ทรงให้มา และทุกอย่างนั้นล้วนมีอายุขัย ณ พระองค์ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น ท่านจงอดทนเถิด จงหวังในผลบุญจากอัลลอฮฺเถิด” (อัล-บุคอรียฺ 1274, มุสลิม 2174)

ทั้งนี้ เพราะท่านนบีเคยกล่าวเช่นนั้น หรือจะกล่าวว่

«عَظَّمَ اللَّهُ أَجْرَكَ»

อ่านว่า อັซเซาะมัดลอลฮฺ อัจญ์ร็อก

ความว่า ขออัลลอฮฺทรงตอบแทนผลบุญของท่านอย่างยิ่งใหญ่เถิด

หรือ

«أَحْسَنَ اللَّهُ عَزَاكَ»

อ่านว่า อะหฺสะนั้ลลอฮฺ อะซากะ

ความว่า ขออัลลอฮฺทรงให้ท่านได้อดทนต่อการสูญเสียด้วยความเข้มแข็งอย่างดีด้วยเถิด

อนุญาตให้ร้องไห้เมื่อมีญาติหรือคนสนิทตายได้แต่อย่าเสแสร้ง เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม เคยร้องไห้เมื่ออิบรอฮีมลูกชายของท่านตาย (มุตตะพะกุน อะลียฺฮฺ) แต่ไม่อนุญาตให้ร้องแบบคร่ำครวญหรือโวยวาย

อนุญาตให้ผู้ที่มีคนใกล้ชิดตายทำการ *อิหฺดาต* (ไว้ทุกข์) กล่าวคือ หยุดงาน งดอกอกเทียว หรืออื่นๆ เพื่อแสดงถึงความโศกเศร้าต่อการตาย แต่ทั้งนี้อนุญาตให้ไว้ทุกข์ได้แค่สามวันเท่านั้น เว้นแต่ภรรยาซึ่งสามีตาย วาญิบสำหรับเธอที่จะต้องไว้ทุกข์เป็นระยะเวลาหนึ่งช่วง *อิดดะฮฺ* (ระยะการรอคอย) เพื่อหมดพันธะคือ สี่เดือนกับอีกสิบวันหากเธอไม่ได้ตั้งท้องอยู่ และหากตั้งท้องให้ไว้ทุกข์จนถึงคลอด

ไม่อนุญาตให้ร้องไห้แบบคร่ำครวญ ซึ่งหมายถึง การคร่ำครวญถึงบุญคุณ ความดีของผู้ตาย เช่น ใ้ผู้ที่คอยหาอาหารให้ฉัน ใ้ผู้ที่คอยหาเครื่องนุ่งห่มให้ฉัน จากฉันไปเสียแล้ว หรือโวยวาย ซึ่งหมายถึง การร้องไห้คร่ำครวญ โวยวาย คล้ายนกพิราบร้อง ซึ่งดูคล้ายกับว่าไม่ยอมรับถึงกำหนดการณ์ของอัลลอฮ์

ไม่อนุญาตเช่นกัน หากมีการฉีกเสื้อผ้า ตบหน้าตบแก้มตัวเอง จับ ดึง ถอนผมบนศีรษะตัวเองและการกระทำอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เคยกล่าวไว้ว่า

«لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ» [البخاري

برقم 1294]

ความว่า “ไม่จัดว่าอยู่ในหมู่พวกเราสำหรับคนที่ร้องไห้ ตบหน้าตบแก้มตัวเอง ฉีกเสื้อฉีกผ้า และชอบเรียกร้องอ้ำถึงการกระทำที่เป็นญายิลียะฮ์” (อัล-บุคอรีฮ์ 1294)

والله أعلم، وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

ที่มา <http://www.saaaid.net/rasaal/janasah/index.htm>